

Lærervejledning: Retten til en bolig

Vi glæder os til at byde dig velkommen til byvandringen "Retten til en bolig" – et udendørs undervisningsforløb på Indre Nørrebro.

Lærervejledningen er udarbejdet sådan, at du kan forberede dine udskolings elever bedst muligt på denne byvandring og finde inspiration til videre arbejde efterfølgende. Der er både opgaver af redegørende og analytisk karakter. Du vælger det ud, der passer til dine elever og klasstrin. Der findes også mere detaljerede læringsmål, som du kan bruge i dine læreplaner.

Lærervejledningens indhold

Kort om byvandringen.....	2
Læringsmål for Historie.....	3
Læringsmål for Samfundsfag.....	4
Forventningsafstemning: Roller under byvandringen.....	5
Før byvandringen – forslag til forberedelse	6
Efter byvandringen – forslag til videre arbejde.....	7

Kort om byvandringen

Det er en menneskeret at have en bolig. Men det kan være dyrt og svært at få en.

Byvandringen på Indre Nørrebro belyser boligpolitik og aktivisme gennem dilemmaer og historiske identiteter som eleverne bruger til at reflektere og analysere historien med. Gennem tre nedslag i historien møder eleverne boligpolitiske og sociale problemstillinger fra virkelighedens Nørrebro omkring 1918, 1970'erne og i dag - og afslutter med en diskussion af fremtidens muligheder for at få en bolig og påvirke boligpolitikken. Byvandringen gør brug af kontrafaktiske historieelementer og udfordrer tanken om, at historie altid skrider fremad mod det bedre. Ved at undersøge beboernes baggrunde, aktivisme, og hverdagsliv, får eleverne lov til at mærke på egen krop, hvad det vil sige at tage handling, og kæmpe for retten til en bolig.

Deltagerne skal være forberedt på at deltage aktivt som medskabere af byvandringen gennem tildelte identiteter.

Forløbet kræver at eleverne kan læse på et niveau svarende til deres klassetrin.

Praktisk info

- Mødestedet er på hjørnet af Wesselsgade og Baggesensgade. Se, hvor på [kortet](#).
- Husk praktisk tøj efter årstiden!
- Byvandringen varer 2 timer og slutter ved Blågård's Plads.
- I er velkomne til at besøge museet efter byvandringen. Kontakt os inden på booking@arbejder-museet.dk for at høre, om der er plads til det på dagen.

Læringsmål for Historie

Med udgangspunkt i byvandringen på Indre Nørrebro, vil eleverne opleve, hvordan politisk aktivisme har været brugt til at påvirke samfundet. Gennem dilemmaer og rollespil vil eleverne få et indtryk af bydelens udfordringer og dens boligpolitiske aktivisme i et historisk og nutidigt perspektiv. Herved vil de kunne se, hvordan personer og bevægelser er med til at forme demokratiet, her set igennem boligaktivisme. I løbet af byvandringen ville de selv skulle træffe beslutninger, der giver et indblik i inklusion- og eksklusionsmekanismer i byen som helhed. På denne måde taler byvandringen også ind i **FN's Verdensmål nr. 11** – En inkluderende, sikker og bæredygtig by.

Hvilke forløb kan byvandringen indgå i?

1. Forløbet er oplagt til at styrke elevernes opfattelse af kontinuitet og brud, styrke historisk empati og indlevelse, magtforhold og strukturer og træning i at bruge og fortolke historiske scenarier.
2. Forløbet er oplagt til at underbygge elevens historiebevidsthed. Fortid, nutid og fremtid kobles sammen i løbet af byvandringen.
3. Forløbet kan bookes som en del af forløb om velfærdsstaten, arbejderbevægelsens livsvilkår i det 20. årh, livet i Danmark under 1. verdenskrig, livet i Danmark i 1970'erne og slumstormer- og bz-bevægelsen.
4. Forløbet kan bruges til forløb, der omhandler FN's 11. verdensmål, adgangen til sikre, bæredygtige og inkluderende boliger.
5. Kulturfagsforløb med samfundsfag om fx demokrati, magt, økonomi

Kompetenceområder:

Historiebrug.

Gennem byvandringen vil elever lære hvordan historiske udviklinger kan påvirkes af almindelige mennesker og bevægelser. Dette gør de ved at se på aktivisme på boligfronten, især ud fra udsatte grupperes boligsituation. I et nutidsperspektiv vil elever kunne diskutere hvordan de kan påvirke uretfærdigheder, med udgangspunkt i deres viden om andre perioders aktivisme. Herfra kan de også diskutere fremtidens boligmarked, med udgangspunkt i deres viden om aktivisme og den historiske udvikling.

Kildearbejde.

Elever kan vurdere løsningsforslag på historiske problemstillinger.

Gennem dilemmabaserede scenarieøvelser, skal eleverne sammen nå frem til løsninger på dagligdagsproblemer om inklusion og eksklusion perspektiv på boligmarkedet. De skal selv tage stilling til, hvad deres fremtidige tanker om en bolig skal være / kræver, samt lærer dem om hvordan nutidens boligmarked i København er.

Kronologi og sammenhæng og scenariekompetencer.

Gennem byvandringen vil eleverne få et indblik i hvordan historien ikke er en simpel række af årsag-virkninger, men at historien og nutiden er foranderlig. Således vil deres historiesyn blive udfordret af dilemmaøvelser, hvor muligheder, handling og forandring, er i fokus, og ikke nødvendigvis begivenhedernes punktum. De vil altså få et indblik i, at historie kunne have været anderledes, og udfordret deres forståelse af historien, som en fremadskridende udvikling mod det bedre.

Læringsmål for Samfundsfag

Gennem byvandringen *Retten til en bolig* vil elever opnå viden om, hvordan personer og bevægelser kan påvirke politiske processer, og træne deres færdigheder i at diskutere og vurdere forskellige former for aktivisme i forhold til forskellige mål.

De vil få en forståelse for, at deres holdninger og handlinger påvirker samfundet, og at de også kan påvirke inklusion- og eksklusion på boligmarkedet i et dagligdagsperspektiv. De vil gennem dilemmarollespil få en udvidet forståelse af hvilke livssituationer, der kan motivere folk til at handle, og vil også diskutere og vurdere forskellige typer af aktivisme ud opdigtede personers livssituation og værdier, men også deres egen.

Byvandringen kan indgå som en del af forløb i f.eks. demokrati, velfærdsstaten, forbrugeren, rettigheder, ideologi og politiske holdninger. Forløbet kan med fordel bookes som et tværfagligt forløb med historiefaget eller som en del af elevernes projektuger.

Kompetencer

Politik – Elever vil få indblik i hvordan politiske processer kan påvirkes af aktivisme, kampagnearbejde, civil ulydighed og direkte aktioner. De vil også kunne vurdere værdien af forskellige former for aktivisme ud fra deres egne og opdigtede personers demokratiopfattelser.

Økonomi – Elever får et indblik i den ulige adgang til boligmarkedet ud fra personers indkomst og boligomkostninger. De vil også kunne diskutere og problematisere adgangen til at ændre ens boligsituation på et strukturelt og individuelt plan.

Sociale og kulturelle forhold – Eleverne vil kunne tage stilling til hvordan boligmarkedet påvirkes af inklusions- og eksklusionsmekanismer i forhold til kulturel baggrund, etnisk baggrund, netværk og familie. Herved vil de kritisk kunne undersøge boligmarkedet i nutiden og i fremtiden.

Forventningsafstemning: Roller under byvandringen

Elevernes roller

Eleverne er medskabere af byvandringen og forventes at deltage aktivt i små gruppearbejder, samtaler med hinanden og i plenumdiskussioner. De arbejder for det meste af tiden selvstændigt og skal bruge deres indlevelsessevner og vurderingsevner i dilemmaerne. De skal være klar til at argumentere for deres karakterers synspunkter, men også deres personlige synspunkter. Eleverne skal kunne læse svarende til deres klasseniveau.

Lærerens rolle

Din rolle som lærer er at hjælpe underviseren fra Arbejdermuseet med at facilitere gruppearbejde og gruppediskussioner samt skabe ro, hvis det er nødvendigt. Du kan hjælpe eleverne med at perspektivere deres forhåndsviden eller koble forløbet til emner, I allerede har arbejdet med.

Vi forventer også, at du hjælper med at få eleverne til at bevæge sig rundt i byen på en sikker og overskuelig måde.

Før og efter forløbet har du også en rolle i at forberede og bearbejde materialet, og du kan bruge lærervejledningen som inspiration. Forskningen viser, at udbyttet i eksterne læringsmiljøer er langt højere, hvis eleverne arbejder med stoffet både før og efter undervisningsforløbet.

Underviserens rolle

Underviseren fra Arbejdermuseet tager sig af al undervisningen, rammesætningen af forløbet, introducerer alle øvelserne, viser vej og laver opsamlinger og faciliterer perspektiveringer. Som lærer behøver du altså ikke at forberede yderligere oplæg eller opgaver til dagen – det klarer Arbejdermuseets underviser.

Før byvandringen – forslag til forberedelse

Her er forslag til øvelser og temaer, som I kan arbejde med forud for byvandringen. Vælg det ud, der passer til jeres fokus, fag og niveau.

1. **Egne og fremtidens boligforhold** – opgave til at aktivere elevernes forforståelse.

2. **Dokumentarfilm: Kan vi være dette bekendt?**

Se dokumentaren ["Kan vi være dette bekendt?"](#) (23 min.) - om Vesterbro som slum i 1972.

3. [Arbejdsspørgsmål](#) til dokumentaren *Kan vi være dette bekendt?*

I forbindelse med filmen, kan I også fokusere på argumenter for og imod at rive gamle bygningerne, og dermed forberede eleverne til at skulle tænke gennem med identiteter og dilemmaer på byvandringen.

Filmen + arbejdsspørgsmål kan også bruges til at konsolidere elevernes viden efter byvandringen.

4. **Perspektiveringsøvelse: Elendige boliger før og nu**

Mågruppe: Historie og evt. Samfundsfag

Formålet med denne øvelse er, at eleverne stifter bekendtskab med dårlige boligforhold i fortiden og i nutiden. Halvdelen af klassen arbejder med [en artikel fra 1918 + arbejdsspørgsmål](#), mens den anden halvdel af klassen arbejder med [artikler om de filipinske chauffører i Padborg fra 2018 + arbejdsspørgsmål](#). Hver gruppe fremlægger derefter i plenum eller i matrixgrupper.

Øvelsen er god til at introducere eller bruge begreberne brud og kontinuitet, da den udfordrer idéen om historie som en konstant forbedringsproces.

Som underviser skal du samle op med eleverne og få dem til at perspektivere mellem fortiden og nutiden.

Forslag til perspektiverende spørgsmål i plenum:

- Hvad tror I, at familien Jensen havde sagt til de filipinske chauffører?
- Hvad tror I, at de filipinske chauffører, ville sige til familien Jensen?
- Hvad er forskellen på familien Jensens og de filipinske lastbilschaufførers boliger?
- Hvad har ændret sig med hensyn til boliger de sidste 100 år? Hvad har ikke ændret sig?
- Hvis man sammenligner de to historier, er det et eksempel på brud eller kontinuitet? Hvorfor?

Efter byvandringen – forslag til videre arbejde

Her er forslag til øvelser og temaer, som I kan arbejde med efter byvandringen. Vælg det ud, der passer til jeres fokus og fag.

1. **Kildeøvelse: Analyse af et boligkvarter 1918**

Målgruppe: Historie (evt. samfundsfag)

Med udgangspunkt i byvandringens karakterer fra 1918, skal dine elever forsøge at dokumentere forholdene på den vej eller adresse, som de bor på.

Det kræver, at du som lærer viser dem præcis, hvordan de søger i fx *Erindringer* eller *begravelsesprotokoller*.

I øvelsen arbejder eleverne med primærkilder og direkte med Københavns Stadsarkivs hjemmeside. Det er en udfordrende øvelse, men den giver et godt indblik i kildesøgning og kildeknaphed.

Du kan vælge at eleverne skal vælge at lave fremlæggelser om stederne eller om enkelte kilder / erindringer. Det kan også gøres til en hjemmeopgave, men så foreslås det, at du introducerer hjemmesiderne i undervisningen (de kan være lidt svære at navigere i).

[Se og print opgave til eleverne.](#)

2. **Forum teater**

Målgruppe: Samfundsfag (evt. Historie)

Med udgangspunkt i tre eller flere karakterer fra byvandringen, skal du sammen med klassen lave en øvelse i Forum teater. Forum teater er en måde at italesætte uretfærdigheder og undertrykkelse på ved hjælp af teater. Eleverne opfører kort sagt et teaterstykke, hvor én karakter oplever at blive undertrykt, og herefter skal de øvrige elever forsøge at rette op på den uretfærdighed, som de præsenteres for.

Øvelsen er udfordrende, men er pædagogisk set enormt givende. Den kræver en grundig rammesætning.

Læs i [vejledningen](#), hvordan du kan bruge Forum teater i undervisningen.

3. **Dokumentar: De riges by + boligsøgning i 2020**

Målgruppe: Samfundsfag

Se først dokumentaren "[De riges by](#)" afsnit 1. Med udgangspunkt i de 15 karakterer fra 2020, skal elever derefter forsøge at finde en bolig i København. De kan eksempelvis søge på dba.dk, lejebolig.dk og Facebook.

De skal derefter kort redegøre for deres boligjagt i små grupper.

[Find og print opgaven her.](#)

4. **Perspektiveringsøvelse: Elendige boliger før og nu**

Øvelsen fra forberedelsesmaterialet kan også bruges til at konsolidere viden.

Dokumentar: Kan vi være dette bekendt?

Øvelsen fra forberedelsesmaterialet kan også bruges til at konsolidere viden.

1. Dokumentaren "[Kan vi være dette bekendt?](#)" (23 min.) - om Vesterbro som slumkvarter i 1972.
2. [Arbejdsspørgsmål](#) til dokumentaren *Kan vi være dette bekendt?*

